

PLATON • **Kratylos**

PLATON (Atina, MÖ 427/428 - MÖ 347), antik Yunan filozofu ve Batı dünyasındaki ilk yüksek öğretim kurumu olarak kabul edilen Atina Akademisi'nin kurucusudur. Hocası Sokrates, en ünlü öğrencileri Aristoteles, Ksenokrates ve Heraklitos'tur. En bilineni *Devlet* olan, diyalog biçiminde yazılmış 35 kitabı ve bir mektup derlemesi vardır.

Κρατύλος

İletişim Yayınları 2680 • Politika Dizisi 179

ISBN-13: 978-975-05-2512-4

© 2018 İletişim Yayıncılık A. Ş. (1. Basım)

1. BASKI 2018, İstanbul

EDITÖR Ahmet İnsel

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Remzi Abbas

BASKI Ayhan Matbaası • SERTİFİKA NO. 22749

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak, No: 6/3
Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit • SERTİFİKA NO. 11935

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,
Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları • SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

PLATON
Kratylos

Κρατύλος

FRANSIZCADAN ÇEVİREN
Cenap Karakaya

HASAN ASLAN'IN ÖNSÖZÜYLE

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

Kratylos: Gerçekliği Araştırmanın Aracı Olarak Dil

HASAN ASLAN 7

KRATYLOS

[veya *Adların doğruluğu üzerine*] 23

HERMOGENES:¹ Bak, işte Sokrates karşımızda. Konuşmamı- **383a**
zın² konusunu ona da bildirelim ister misin?

KRATYLOS: Elbette, nasıl istersen.

HERMOGENES: Sokrates, Kratylos varlıklardan her birinin, kendi doğasından gelen doğru bir adı bulunduğunu iddia ediyor; ad denen şey, bazı kimselerin aralarında anlaşarak, konuştukları dilin bir parçasını, bir nesneyi belirtmek için kullanmaları sonucunda meydana gelmiş olmayıp, Grekler için olsun, Barbarlar için olsun, herkese göre aynı olan bir doğru ad varmış. Ben, ona, Kratylos'un onun hakiki adı olup olmadığını soruyorum: öyle olduğunu söylüyor. “Peki, Sokrates’in hakiki adı nedir?” diye soruyorum. –“Sokrates’tir” **b**

1 Babası Hipponikos (az aşağıda [384a] adı geçiyor) Kallias'ın oğlu idi. Thukydides, onu, 426 yılı yazında strategosluk [başkomutanlık] görevinde bulunan kişi olarak zikreder (III, 91). Hipponikos, Atina'nın en zengin ve en tanınmış ailelerinden birine mensuptu. Kızı Hipparetos, Alkibiades ile evlenmiştir (Plutarkhos, *Alk.*, VIII).

2 Bu başlangıç, Hermogenes ile Kratylos arasındaki konuşmanın bir süreden beri devam ettiğini gösteriyor. Hermogenes, bu konuşmayı aşağıda özetleyecektir. Hermogenes, Sokrates'i görünce konuşmayı kesiyor. Konuya bu canlı girişi, Philebos'un başlangıcıyla karşılaştırabiliriz.

diye cevap veriyor– “Başka insanlar için de öyle mi, her birinin bildiğimiz adı, onun hakiki adı mı?” diyorum. O, bana “Herhalde seninki hariç; senin adın Hermogenes değil, isterse bütün dünya sana böyle desin” diyor. Bunun üzerine, ne demek istediğini öğrenmek için ona sorular sorduğum halde, hiçbir açıklama yapmıyor ve de üstelik, bu konuda gizli bir fikri varmış, açıkça söylediği takdirde, beni hemen onu onaylamak ve onun tezini desteklemek zorunda bırakacak bir bilgiye sahipmiş gibi yapıp, benimle inceden inceye alay ediyor. Kratylos’un bu kâhince sözlerine açıklık getirecek bir yol biliyorsan, seni zevkle dinlerim. Ve en çok da –eğer anlatmak istersen– adların doğruluğu hakkında senin ne düşündüğünü öğrenmek beni memnun edecektir.

384a

- b SOKRATES:** Hermogenes, Hipponikos’un oğlu, bir atasözünün dediği gibi: “güzel şeyler güçtürler”, onların doğasını bilmek istiyorsan eğer. Bunun gibi, adların incelenmesi de kolay iş değildir. Eğer ben, Prodikos’un ağzından, onun –söylendiğine göre– dinleyene bu konu üzerinde eksiksiz bir bilgi edindiren elli drahmilik dersini³ dinlemiş olsaydım,
- c** şimdi senin, adların doğruluğu hakkında hakikati bilmene hiçbir engel kalmazdı. Ne var ki, ben ancak bir drahmilik ders dinledim; onun için, bu gibi konularda hakikatin ne olabileceğini bilmiyorum. Ama seninle ve Kratylos’la birlikte bunu araştırmaya hazırım. Hermogenes adının, senin hakiki adın⁴ olmadığına gelince, bu herhalde Kratylos’un bir şakası olsa gerek derim: servet edinme yolundaki çabalarının hep boşa gittiğini düşünerek böyle diyordur belki. Ama

3 Bu dersler hakkında bkz. Aristoteles, *Retorike*, III, 14, 1415b. Prodikos, Keoslu yurttaşları tarafından, birçok kez, Atina’ya elçi olarak gönderilmişti. *Büyük Hippias*’ta (282a) onun, belâgatıyla büyük ün yapmış olduğu ve dersleriyle muazzam paralar kazandığı anlatılır. *Menon*’da (96d), Sokrates, Prodikos’un derslerine devam ettiğini söyler. Platon, *Protagoras*’da Prodikos’un dilin doğru kullanılması konusundaki titizliğinin bir parodisini yapar (337a-c).

4 Adın anlamı: kazanç tanrısı *Hermes*’in soyundan. Bu ad, para sıkıntısı içinde olan Hermogenes’e pek uygun düşmemektedir (bkz. 408b).